

Життя, так би мовити

— Ем... тобі сподобалося?

Саме так і саме цими словами почалася нова сторінка в моєму, Вільми Ваєрьод, дивному житті. Саме так гучно хочеться про це заявити. Саме так чітко і ясно.

Адже не можна заперечити, що певні досвіди мають більше значення, ніж інші.

Певно, мені варто додати, що це спитав Роберт.

Зверху, трохи захеканий, зі скуйовдженим волоссям та червонішими, ніж зазвичай, щоками.

Так, Роберт. Саме він.

Усе трапилось на Святвечір. Подавали запечену баранину з вишуканими гарнірами, торт, малинове морозиво. Та головне — не страви, а сяйво дитячих очей. Була уся сім'я Амді, Роберт і я — і то було (хоча й за повної відсутності конкуренції) найкраще святкування Різдва в моєму житті.

А зараз Роберт стояв у снігу на дорозі додому — ми верталися з вечірнього святкування. Коли я дивилася вгору на нього й зашнуровувала черевик, він так і запитав: чи сподобалося. Мені.

— Таке сімейне Різдво, маю на увазі, — продовжував він, — тепер, як уже все, типу, закінчилося...

Це було саме те. Те, що могло розпочати нову сторінку майже усього подальшого життя.

Я гадала, що все закінчилося. І закінчилося добре. Здебільшого. Закінчилося там, під різдвяним небом, на крихітній бічній вуличці в Аскері*, для жінки у теплій шапці, з льодоступами на черевиках. Для жінки, яку звати Вільма Ваерьод.

Себто для мене.

Проте спершу я хотіла б зазначити: те, що щось закінчилося, не обов'язково означатиме, що воно забулося. Я ж бо теж не машина якась. Хоча й іноді видаюся трішки... ем-м, метричною, можливо.

Ну, що ж.

Ні, я все ще іноді проводжу пальцями по написаних від руки листах, зронюю кілька крапель сліз за усім, що могло би бути. Я хотіла б також час від часу шукати якусь відповідь, та, знаючи себе, чітку відповідь я навряд чи коли-небудь знайшла б.

* Муніципалітет поблизу Осло. Тут і далі — примітки перекладачки.

Бо коли у твоєму житті раптом з'являється мертвий батько, то світ стає вже не зовсім таким, як був раніше.

Можливо, саме тому таким приголомшливим було усвідомлення нової — в певному сенсі — сторінки мого життя. Щось майже дитяче вкоренилося у конкретне відчуття: у цю мить, коли поверталась додому з вечірнього святкування Різдва, перев'язавши шнурівки й підвівшись, я могла й оглядатися назад, і дивитися вперед.

Минуле та майбутнє. В обидві сторони. Поки сніжило, а небо було теплим, важким та майже помаранчевим.

Раніше на таке я не спромоглася б. Ні, тоді я радше застрягла б — просто існувала десь там посередині принаймні певний час.

Я могла б розповісти немало про мамину смерть, яка затьмарила стільки всього, а з роками позначилася на світогляді, якщо так можна сказати.

Та, певно, не робитиму цього. Не думатиму про це.

Бо коли йдеться про мислення, то тільки *майбутнє* має значення. Принаймні всі так кажуть.

Майбутнє.

І він мав би то знати, мій татко. Той, хто своїми листами, усім, що він розповів, надав цьому слову іншого значення для мене. Адже це завдяки йому тепер я можу щоранку прокидатися із новим усвідомленням, яке все змінило: кожную майбутню хвилину, кожную думку, кожную зустріч із моїм відображенням у дзеркалі. Змінило ту, яка я була, і ту, якою стала.

Адже мама все одно мала померти. У тому не було моєї вини.

І крапка.

Так і вийшло, що я, Вільма, серед снігових заметів, на бічній дорозі в Аскері, врешті кивнула Роберту і сказала:

— Було добре. Мені. Тепер... відтепер — все що завгодно може статися.

Усе. Та чомусь мені здавалося, що все уже відбулося сьогодні зранку. Я стояла на крижаному пляжі біля фйорду, тримаючи його за руку. Тепла рука Роберта обвила пальцями мою і відпустила лише тоді, коли мені знадобилися обидві руки, щоб віднести порожню урну від батькового праху до машини.

Дивний момент для радощів.

А зараз? Я й поняття не мала. Бо він не торкався моєї руки навіть у рукавицях, коли ми йшли на вечерю. Не торкнувся навіть плечем, хоч ми й надто близько сиділи за столом.

Тобто він усміхався мені й тепер, і тоді, розмовляв, дискутував, і його нервовий тик був майже непомітним — Роберт тримався обережно та ввічливо. Немов джентльмен: у сорочці, блискучій краватці та піджаку, який він згодом повісив на спинку стільця. Гість із бездоганними манерами — не можна ж бо звинувачувати його за це.

Вечір минув приємно.

До того ж я раділа більше, ніж зазвичай. І так — я йшла дорогою та відчувала новий початок.

Але як щодо продовження?

Роберт усміхнувся. Якимось по-хитрому. Відступив убік, щоб пропустити авто, що проїжджало повз, і підхопив тему:

— Усе що завгодно може трапитися? Це ти про що?

Я знову кивнула.

— Просто... таке відчуття, — відказала я. І опустила очі на його руку. Ліву, яка була ближче до мене, у рукавиці в зелену смужку. А подумки повторила «усе може трапитися» у такт із нечутними кроками по снігу.

Він прокашлявся.

— Ти... заслуговуєш на це.

— На що?

— На життя, так би мовити.

Я усміхнулася просто від того, як це було сказано. Хоча й більшість заслуговує на життя, та йшлося про те, щоб його *прожити*, принаймні половину, сповна — так я трактувала слова Роберта.

— Мені... гадаю, треба дещо надолужити, — кивнула я.

— Певно, що так, — відказав він.

Звісно, що так. І потреба надолужити щось настає, очевидно, доволі швидко, якщо довго жити самотньо. Чи пак, майже одною. Майже сам на сам зі собою.

Тож саме час зануритися в надолуження згаяного. Подивитися, як то кажуть, куди воно мене приведе.

— Було приємно... сьогодні вранці, — я спробувала трохи змінити тему.

Він усміхнувся. І мені здалося, що я щось угледіла в очах Роберта. Якщо це не був прояв його синдрому

Туретта, бо після короткого «м-м» він кліпнув і сказав: «Пиздець, пробач».

Я затамувала подих і намагалася дібрати доречніші слова. Щось про руку, його пальці поміж моїми. Про той схід сонця на пляжі.

— І... добре, — додала я. — Для мене. Було...

Я планувала сказати «гарно». Чи «дуже гарно». Та водночас змовчати про найщирішу характеристику.

Що це був найпрекрасніший досвід, який я коли-небудь переживала.

— ...приємно, — закінчила я між іншим, немов то єдине слово, яке я знала.

Знову щось промайнуло в його очах, я була майже певна. Водночас я не наважувалася дивитися на Роберта, затримувати на ньому погляд так, як він розглядав мене — збоку; я це відчувала. Раптом він сповільнив темп і гукнув:

— Агов?

Він збирався щось запитати.

Роберт хотів спитати щось у мене, поки я йшла поруч із ним і дивилася прямо перед собою.

Ні. Я не могла наважитися. Подумати лишень, якщо він збирався би сказати саме те, що я могла зрозуміти все неправильно. Що він не це мав на увазі.

Я спробувала вирівняти голос.

— Я лишень мала на увазі... що просто хочу подякувати... за розраду.

— Розраду?

Я кивнула.

— Те, що відбулося на пляжі, — продовжила я. — Було... добре.

Я не хотіла здатися зарозумілою. Бо ж, наскільки я знала, те, що трапилося між нами, цілком могло би бути звичною справою для друзів різної статі. Я про переплетення пальців рук, аби висловити співчуття.

Просто я не дуже маю досвіду. З чоловіками тобто.

Та й із друзями.

Але, чорт забирай, як би я хотіла, щоб це було чимось іншим. Більшим, ніж просто вияв доброти з його боку. Бажала цього глибоко в душі, там, де берегла спогад про дотик його руки, від якого тремтіло все тіло.

Роберт кивнув.

— Ем-м, гаразд, — сказав він, трохи прискоривши крок.

Так ми й пройшли певний час — у тиші, чулися лише кроки наших черевиків по підталому снігу.

Тим часом я вела внутрішній діалог: «Усе може трапитися. З ким, з тобою? Та ні. Точно не зі мною. Я ж бо навіть не здатна дібрати теми для розмови».

Я прожила у світі без чоловіків. І ніколи навіть не могла уявити, що хтось може думати і мріяти про мене.

— Я можу, — сказав Роберт і глибоко вдихнув, — тобто не можу пригадати, щоб так сильно сніжило минулого Святвечора.

Отож нам судилося говорити про погоду.

Майже безпомилково поганий знак.